

Vloga sindikatov v sodobnih družbah

Jože P. Damijan
University of Ljubljana

Struktura

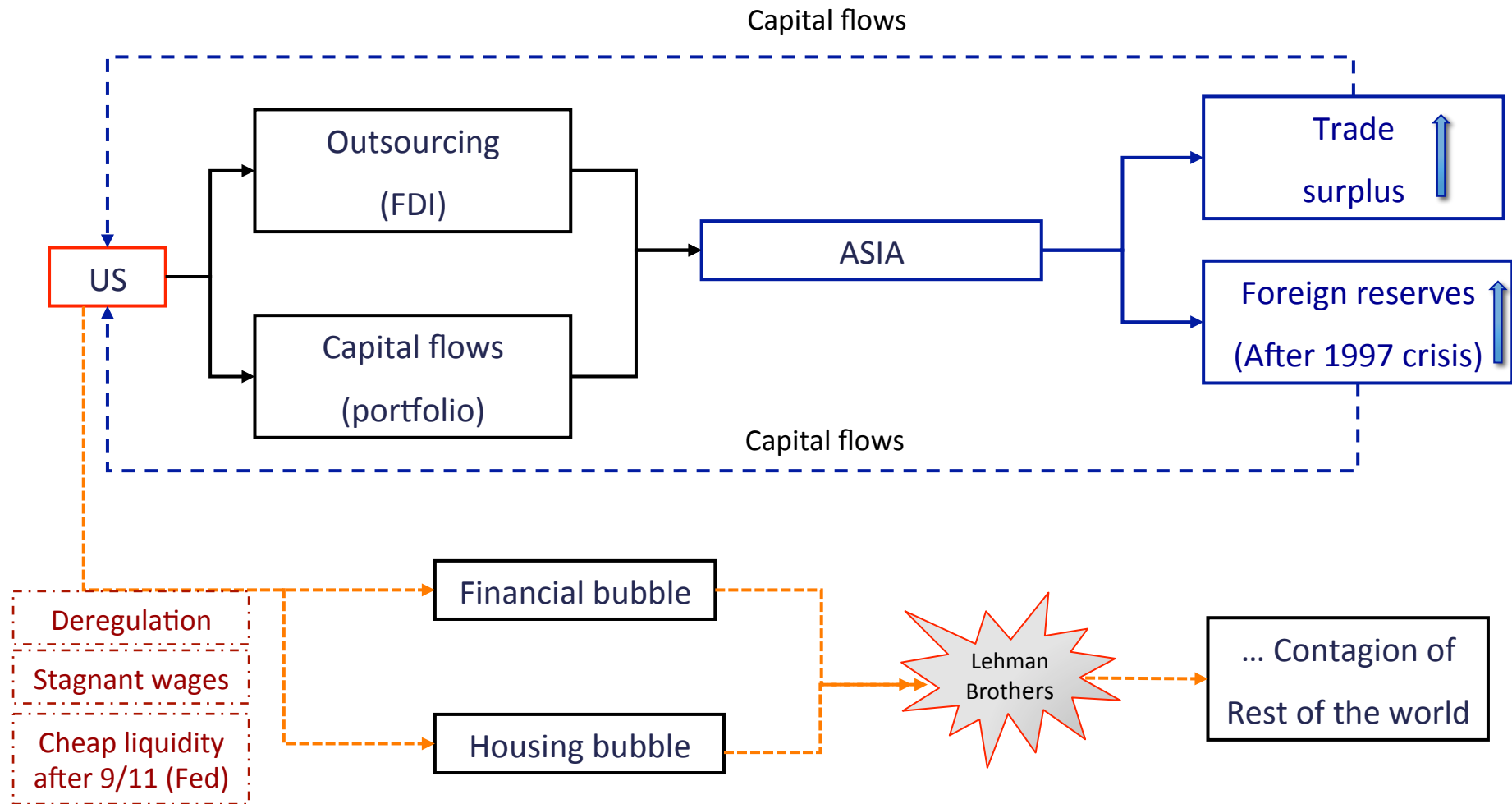
- Moja evolucija pogleda na vlogo sindikatov
 - Globalni padec deleža dela v razdelitvi BDP
 - Vzroki za padec deleža prihodkov dela
 - Erozijska gospodarska stabilnost
 - Politični zasuk
 - Globalizacija
 - Sindikati in neenakost
 - Neenakost in rast
 - Koristnost sindikatov: ravnotežna igra plenilec : plen
-

Moj pogled na vlogo sindikatov

- ... se je spremenil po začetku Velike recesije
 - Tudi glede globalizacije
 - Na podlagi analize vzrokov velike recesije
 - Razlogi za sedanjo krizo gredo daleč nazaj
 - Finančna kriza iz 2008 je kumulativna posledica dolgoročnih procesov
 - Globalizacija po 1980, relokcija proizvodnje
 - Zmanjšanje vloge sindikatov (Reagan, Thatcher)
 - Zmanjšanje dohodkov, izvotlitev srednjega razreda
 - Zmanjšanje stabilnosti povpraševanja
 - Finančni sektor zapolni vrzel s poceni krediti
 - Kriza je bila neizogibna
-

Global imbalances and crises

A more complete picture

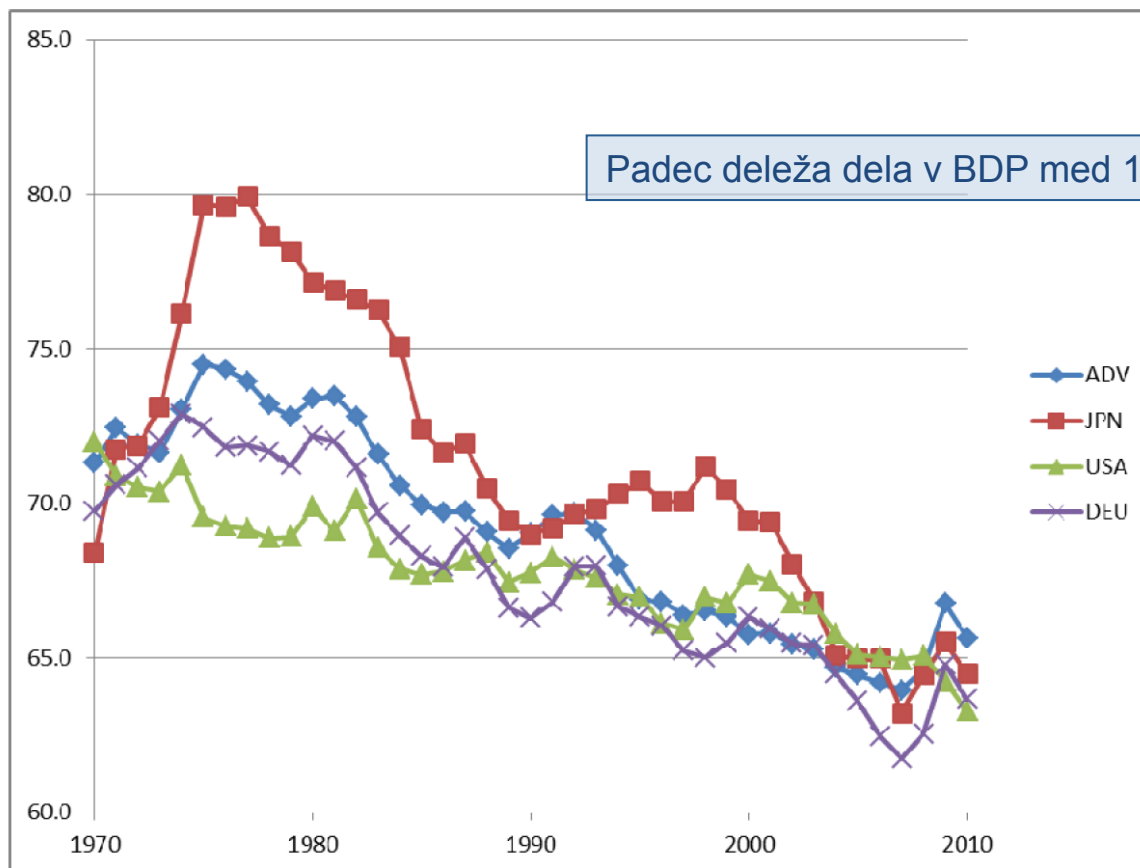

Trend padanja deleža dela v BDP

Upadanje deleža dohodka dela v BDP

Figure 1. Adjusted wage shares in advanced countries, Germany, the USA and Japan, 1970-2010

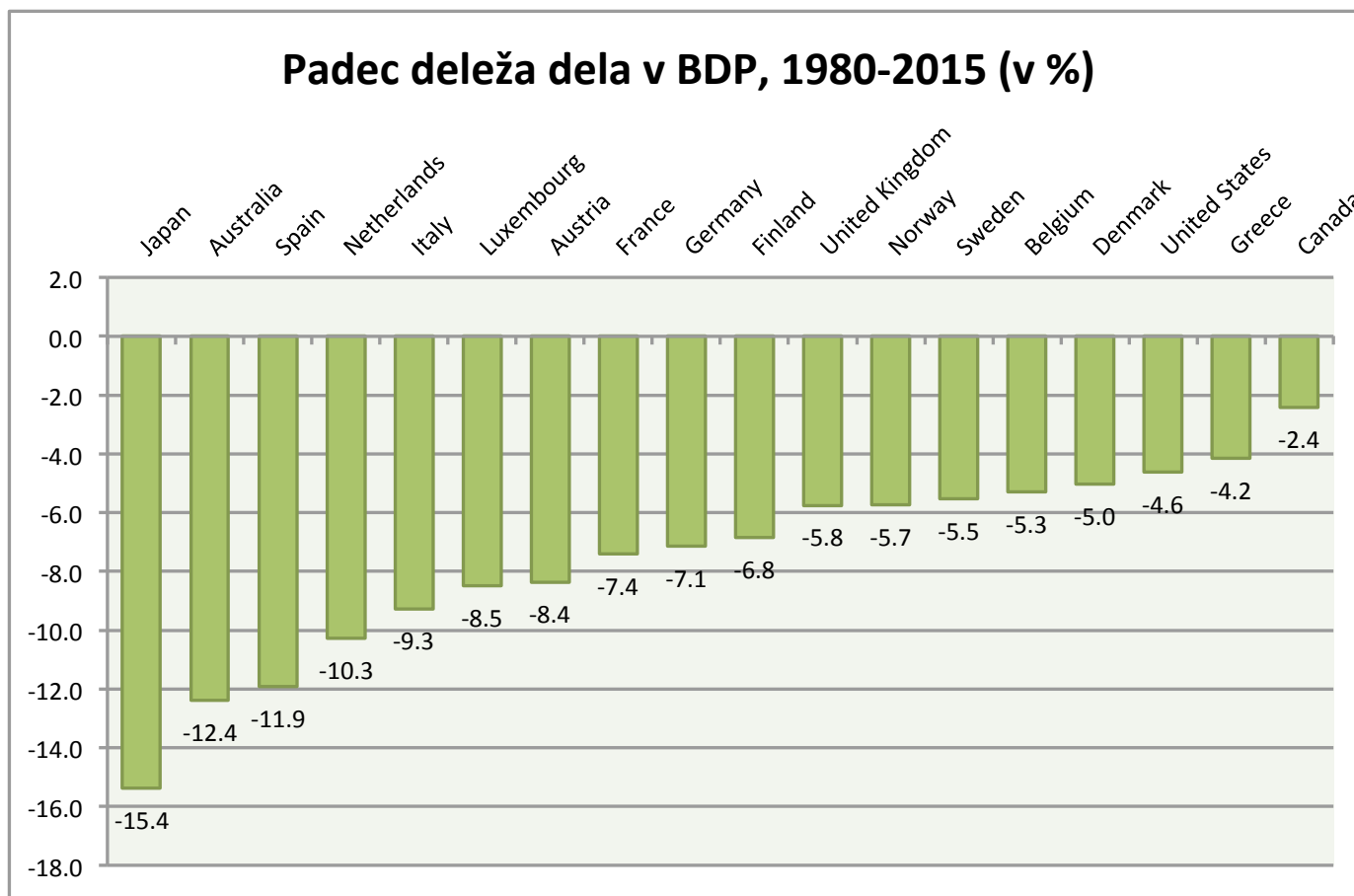
Padec deleža dela v BDP med 1975 in 2010 za 10 – 15%

Note: ADV stands for unweighted average of high income OECD countries (without South Korea)²

Source: AMECO

Source: Stockhammer (ILO, 2013)

Zmanjšanje deleža dohodka dela v BDP

Source: AMECO; lastni preračuni.

Razlogi za upad deleža prihodkov dela

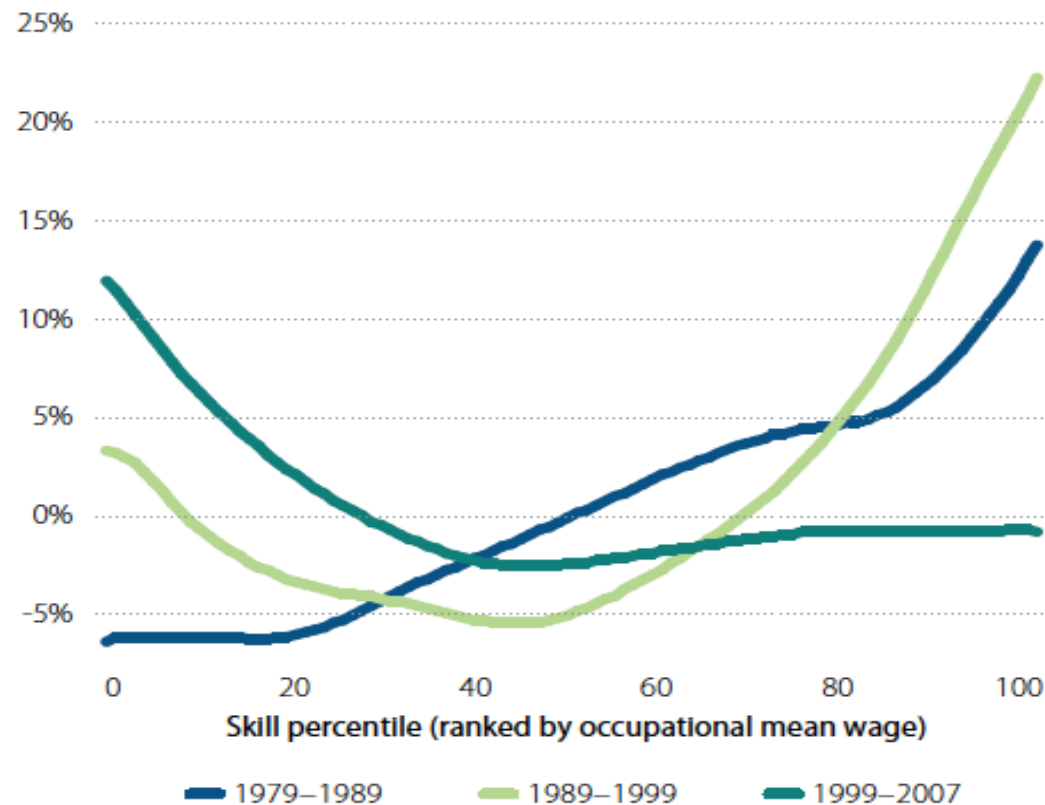
- **Tehnološke spremembe:** rutinizacija poklicev, zamenjava delavcev s stroji, avtomatizacija
 - **Globalizacija:**
 - Vpliv poceni uvoza na zmanjšanje domače proizvodnje
 - Relokacija proizvodnje v tujino in zmanjšanje pogajalske moči delavcev
 - **Deunionizacija:** zmanjšanje deleža sindikalnega članstva
 - **Spremembe v regulaciji trga dela:**
 - Zaostajanje minimalne plače, zmanjšanje zaščite dela, zmanjšanje nadomestil za brezposelnost
 - **Liberalizacija kapitalskih tokov:**
 - Povečanje gosp. volatilnosti (krize), ki prizadene predvsem delavce
-

1. Tehnološke spremembe ...

- ... vendar ... polarizacija na trgu dela
- U-oblika polarizacije - glede na višino plače (ZDA; podobno v EU)

Smoothed changes in employment by occupational skill percentile, 1979–2007

Change in employment share

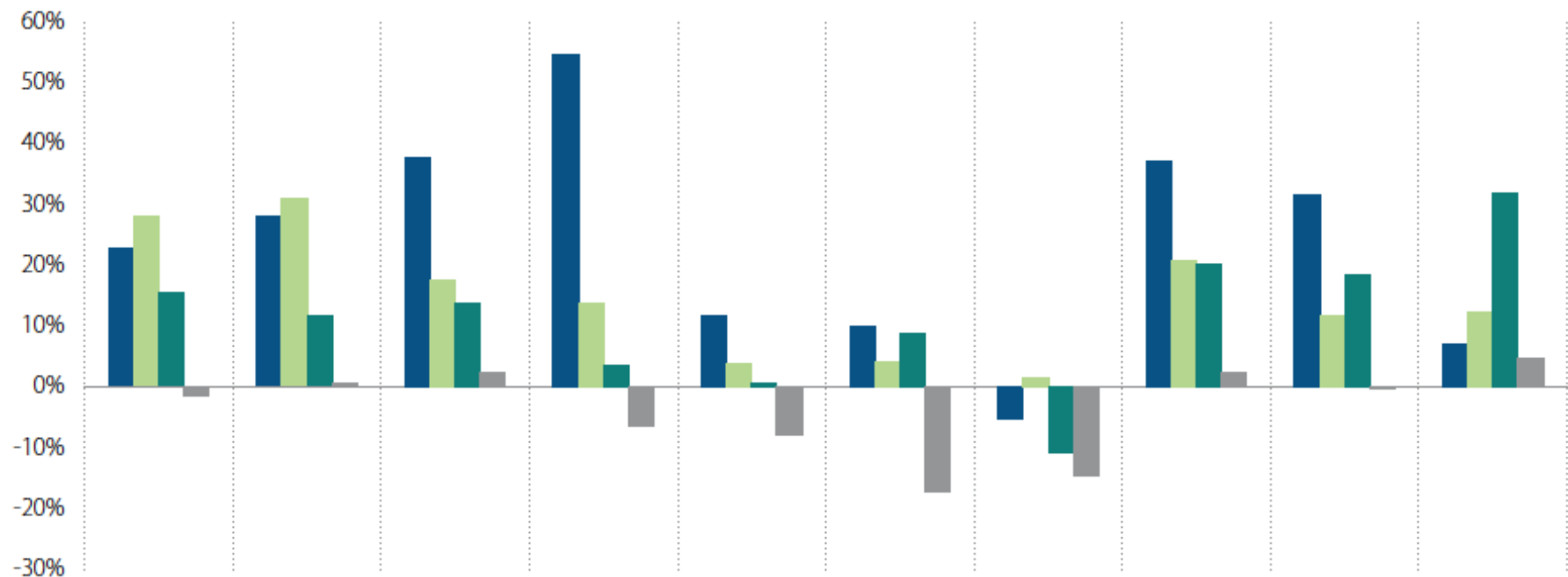

Autor, Katz and Kearney (2006),
Autor (2010)

U-oblika polarizacije

- Po poklicih: ZDA, 1979-2009 (Autor, 2010)

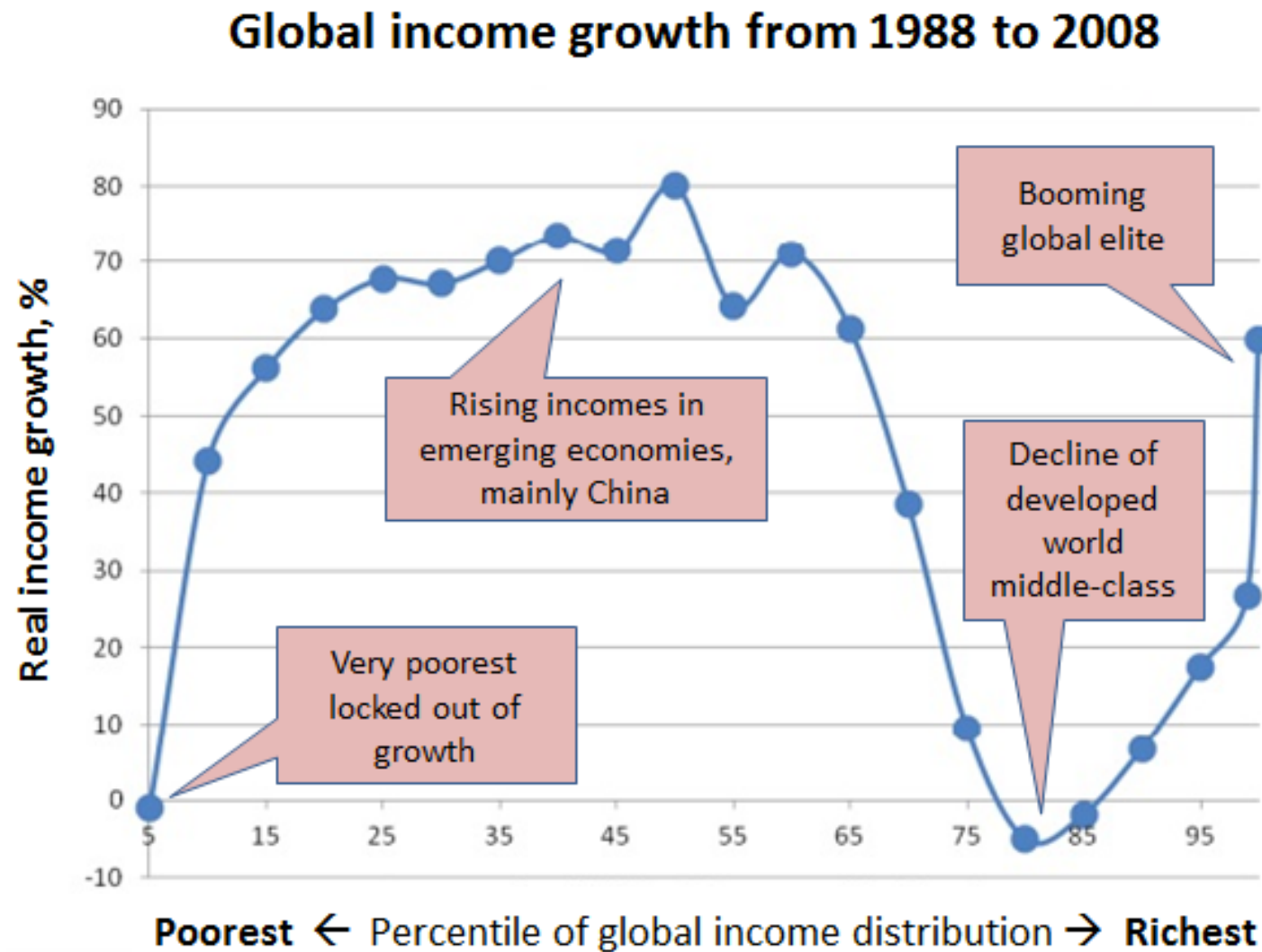
Percentage change in employment

■ 1979–1989
■ 1989–1999
■ 1999–2007
■ 2007–2009

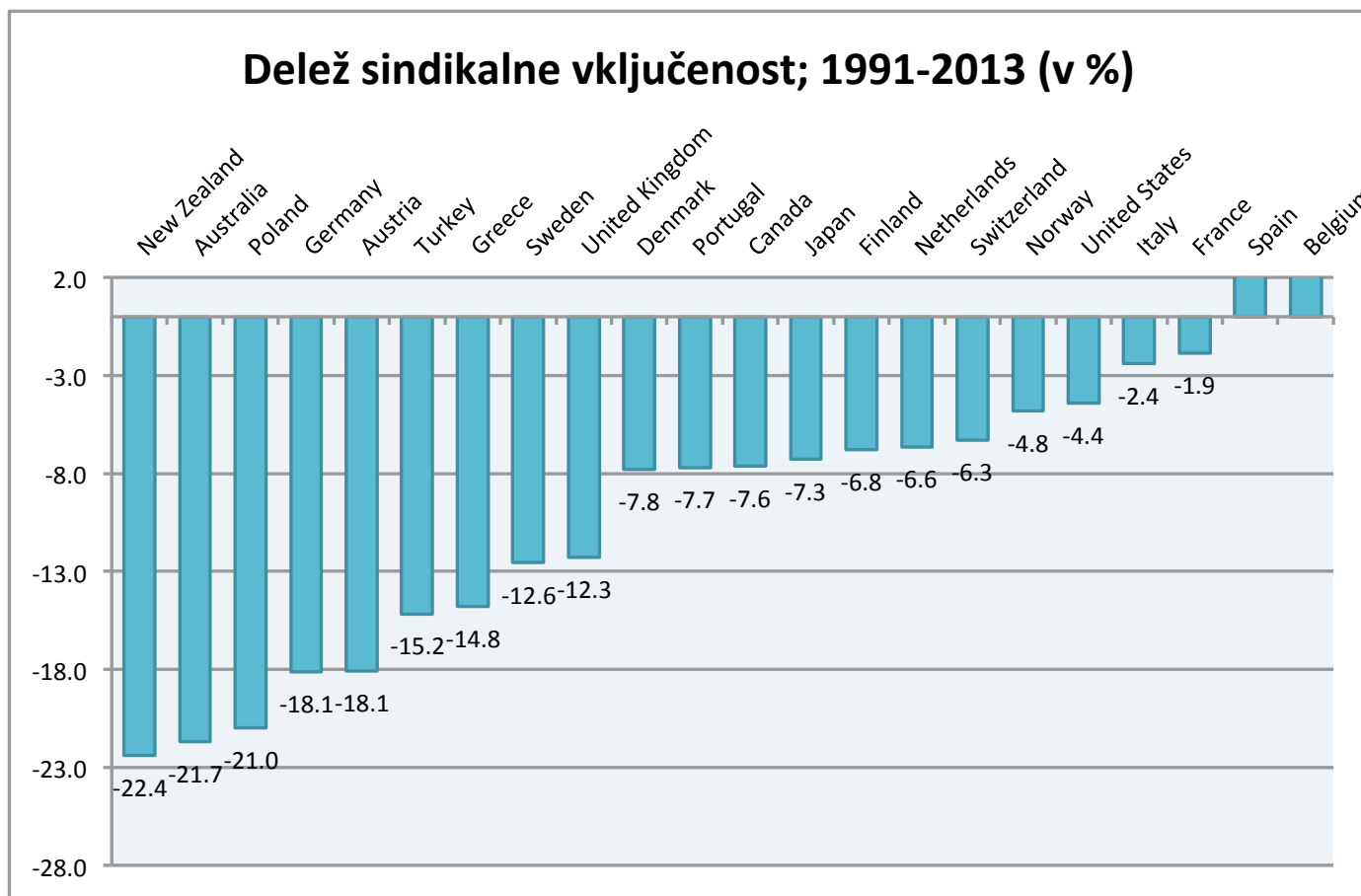
- Zmanjšuje se delež “srednjih” poklicev, ki jih je mogoče rutinizirati
- Povečuje se delež poklicev z visoko izobrazbo
- ... poklicev z nizko kvalifikacijo (trgovina, gostinstvo, nega, “dela za bogate”)

2. Vpliv globalizacije na globalno prerasdelitev dohodkov

Source: Milanovic, B., Lead Economist, World Bank Research Department, *Global income inequality by the numbers*

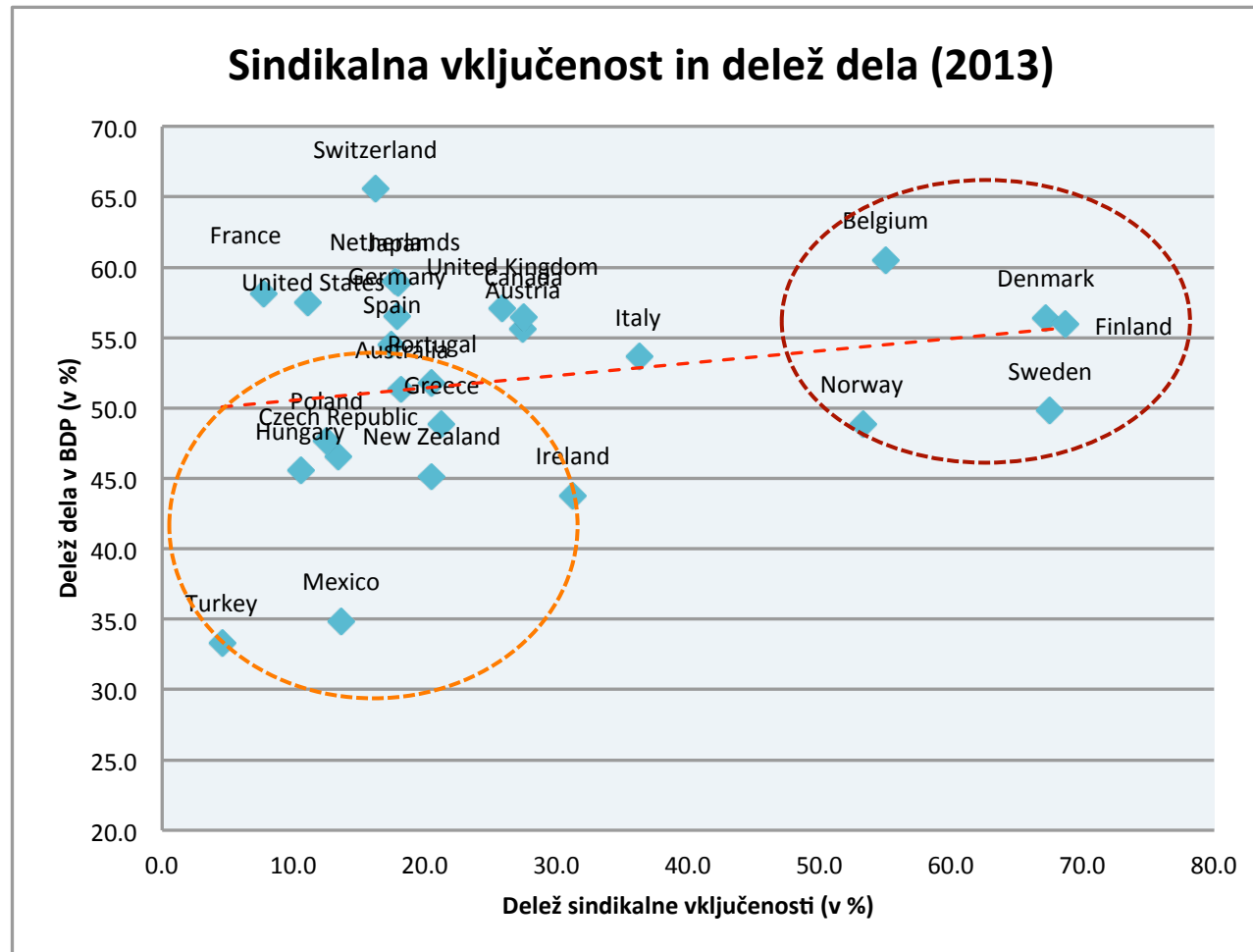
3. Deunionizacija

- V ZDA in V. Britaniji že od 1970-ih let

Source: AMECO; lastni preračuni.

Sindikalna vključenost in delež dela v BDP

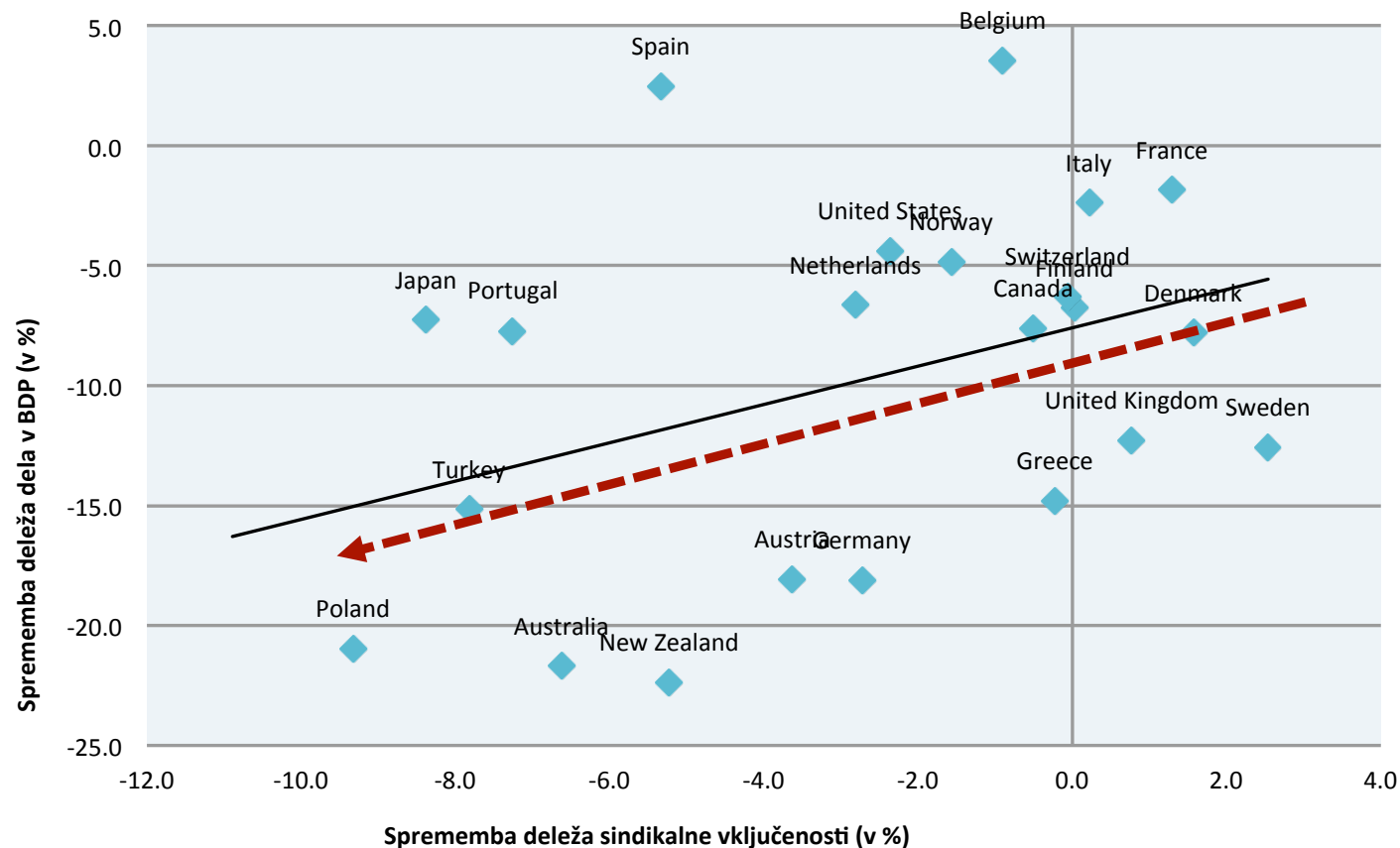

- Večja sindikalna vključenost je povezana z večjim deležem dela v BDP
- So pa izjeme, kjer družbene pogodbe (norme) zagotavljajo boljši status delu

Source: AMECO; lastni preračuni.

Vpliv deunionizacije na delež dela

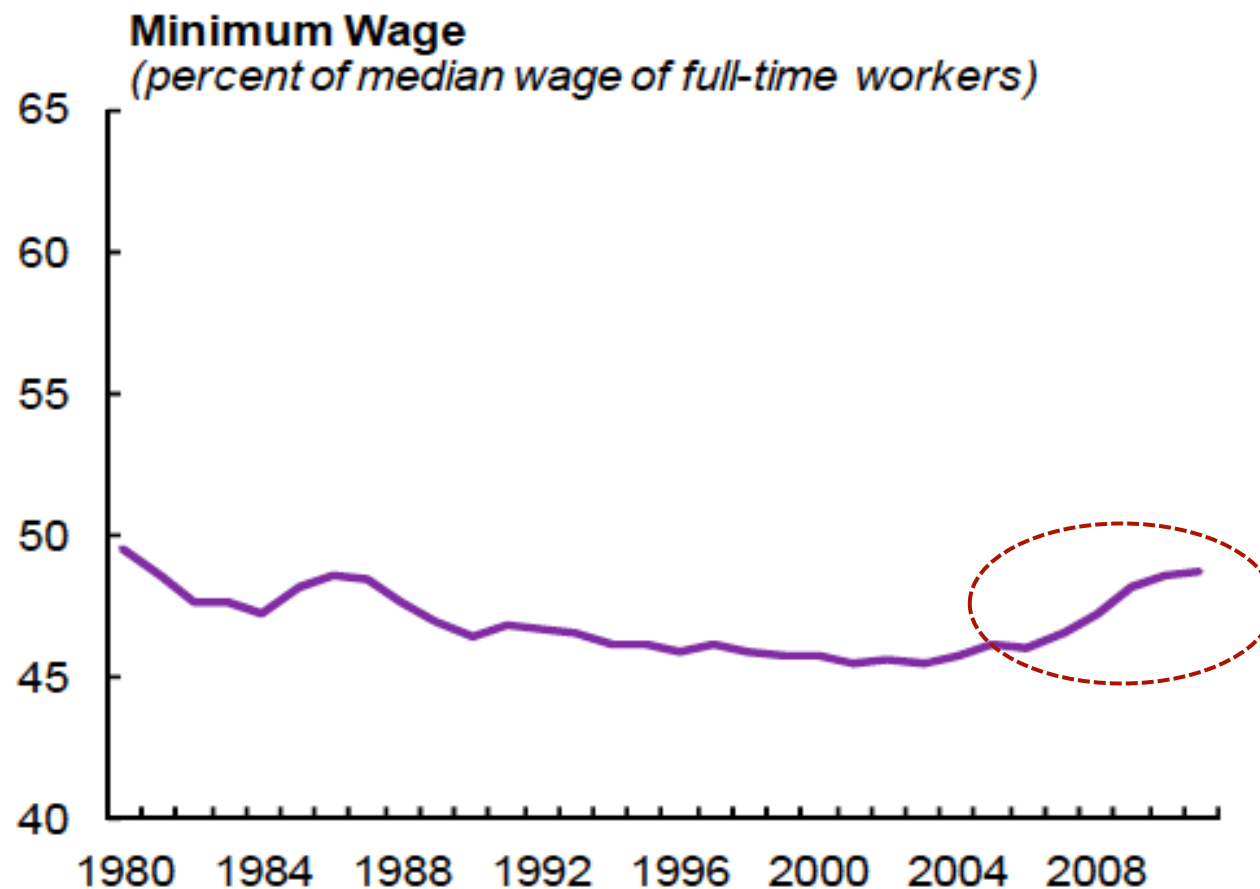
Sprememba sindikalne vključenosti in delež dela (2015)

- Negativna povezava:
 - Zmanjševanje sindikalnega članstva povezano z znižanjem deleža dela

Source: AMECO; lastni preračuni.

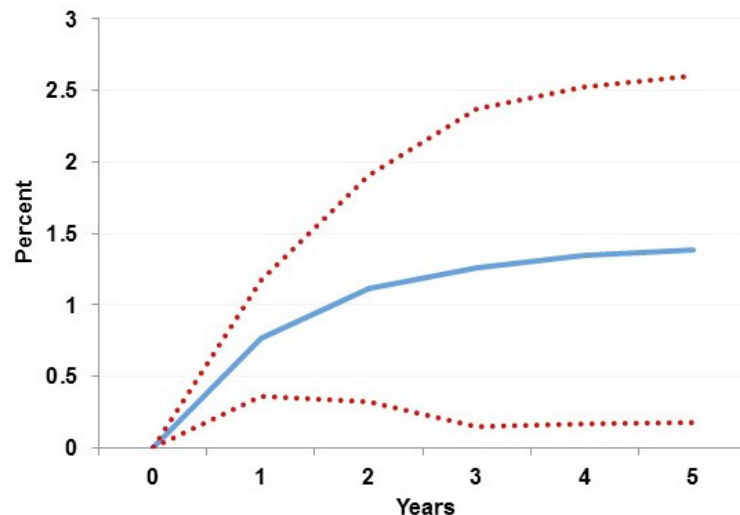
4. Upadanje minimalne plače (OECD države)

- Ponovno povečanje šele po krizi

5. Liberalizacija kapitalskih tokov

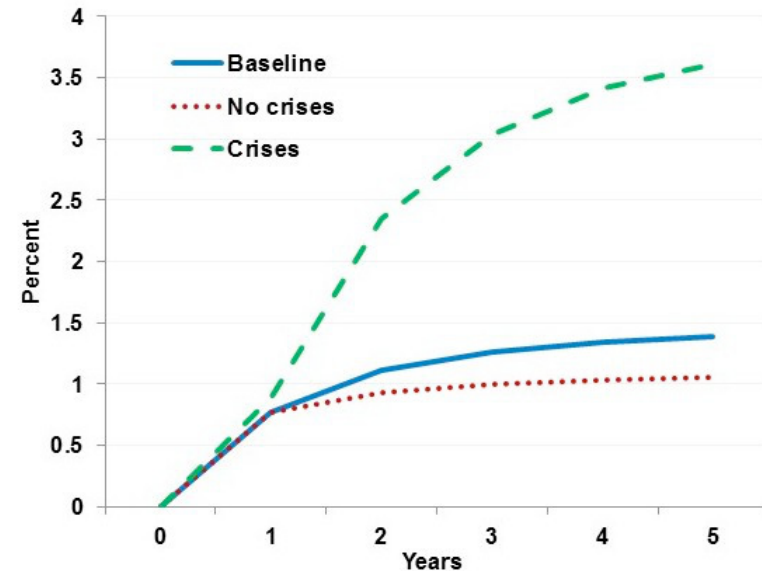
Chart 1
Impact of Capital Account Liberalization on Inequality

Source: Furceri and Loungani, 2015.

Note: The chart shows the impact over a five-year period of capital account liberalization on inequality. The blue line shows the impact and the red dotted lines are the 90 percent confidence bands for the impact.

Chart 3
Openness and Inequality—The Role of Financial Crises

Source: Furceri and Loungani, 2015.

Note: The increase in inequality following capital account liberalization is higher where the episodes of liberalization are followed by a financial crises (green line) compared to episodes where they are not (red line).

- Povečuje neenakost za 1.5 Gini točk v 5 letih
- Vendar občutno šele zaradi kriz, ko tuji kapital zbeži in pusti opustošenje:
 - + 3.5 Gini točk (ki jo vedno plačajo najšibkejši)

Source: Loungani & Furceri (IMF, 2015)

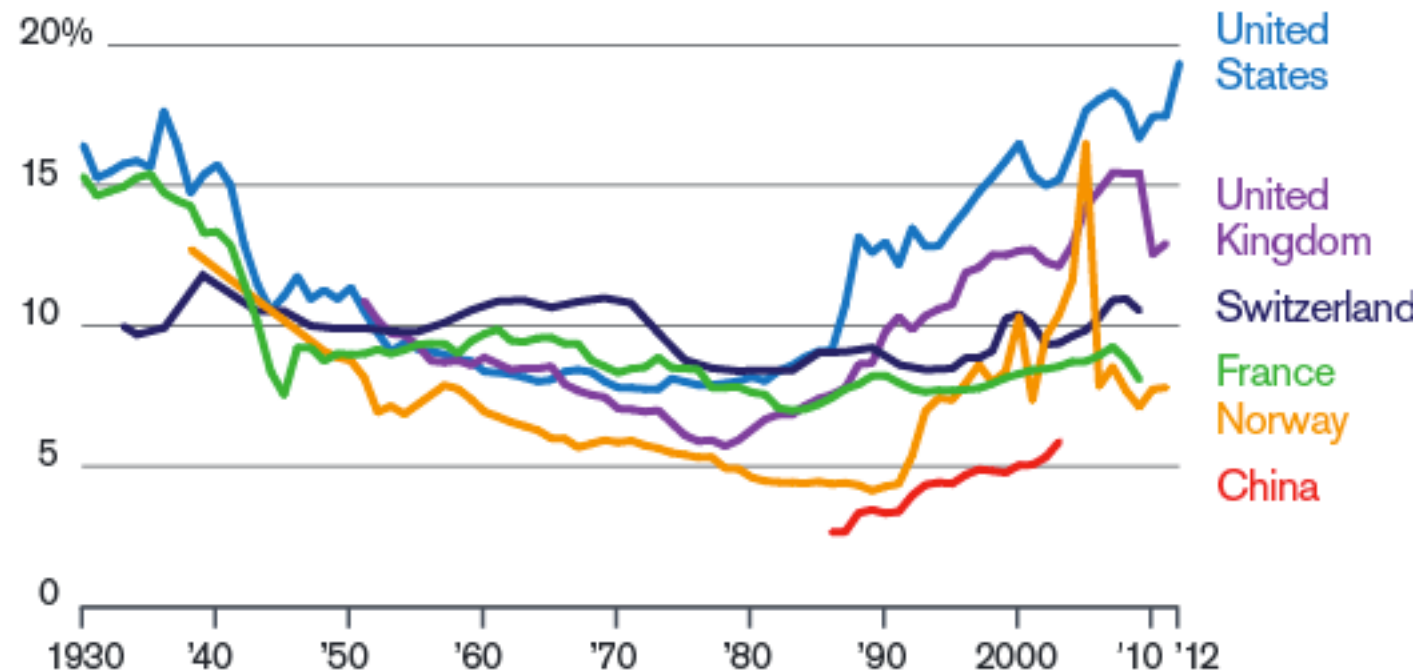
Posledice

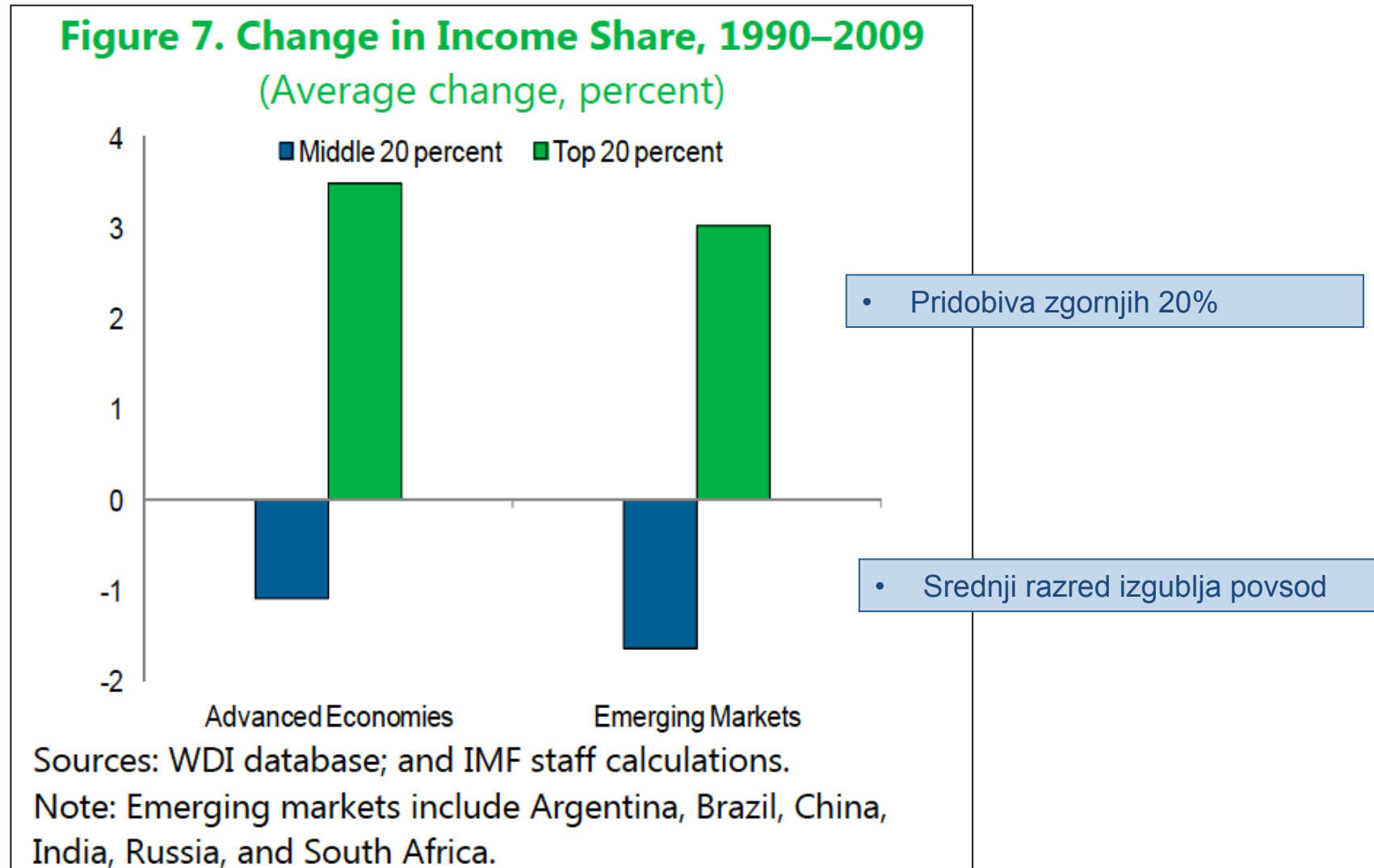
Povečanje neenakosti: Rast top 1%

Inequality in Selected Countries

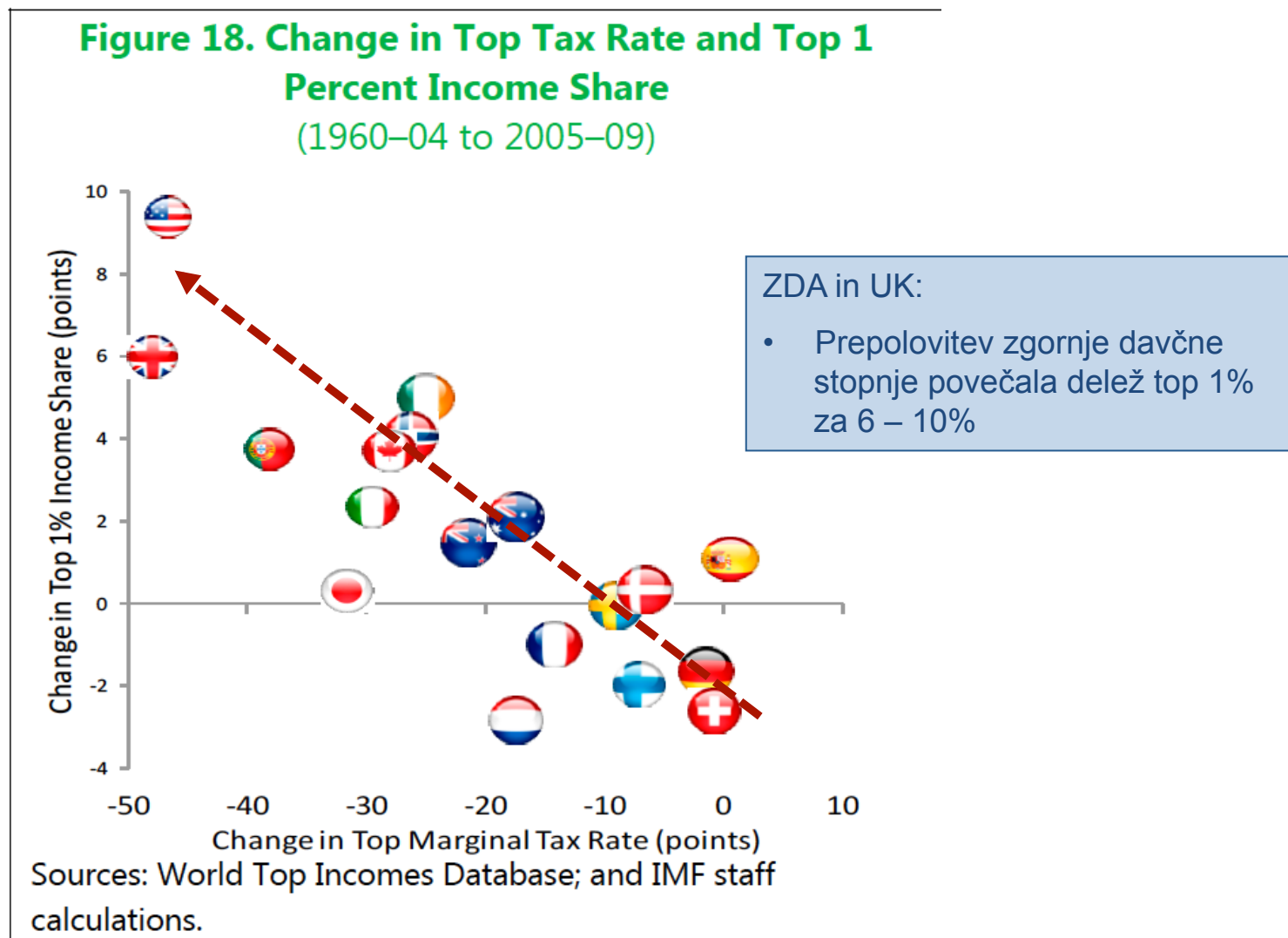
Income share of the top 1 percent of earners

Iztiskanje srednjega razreda

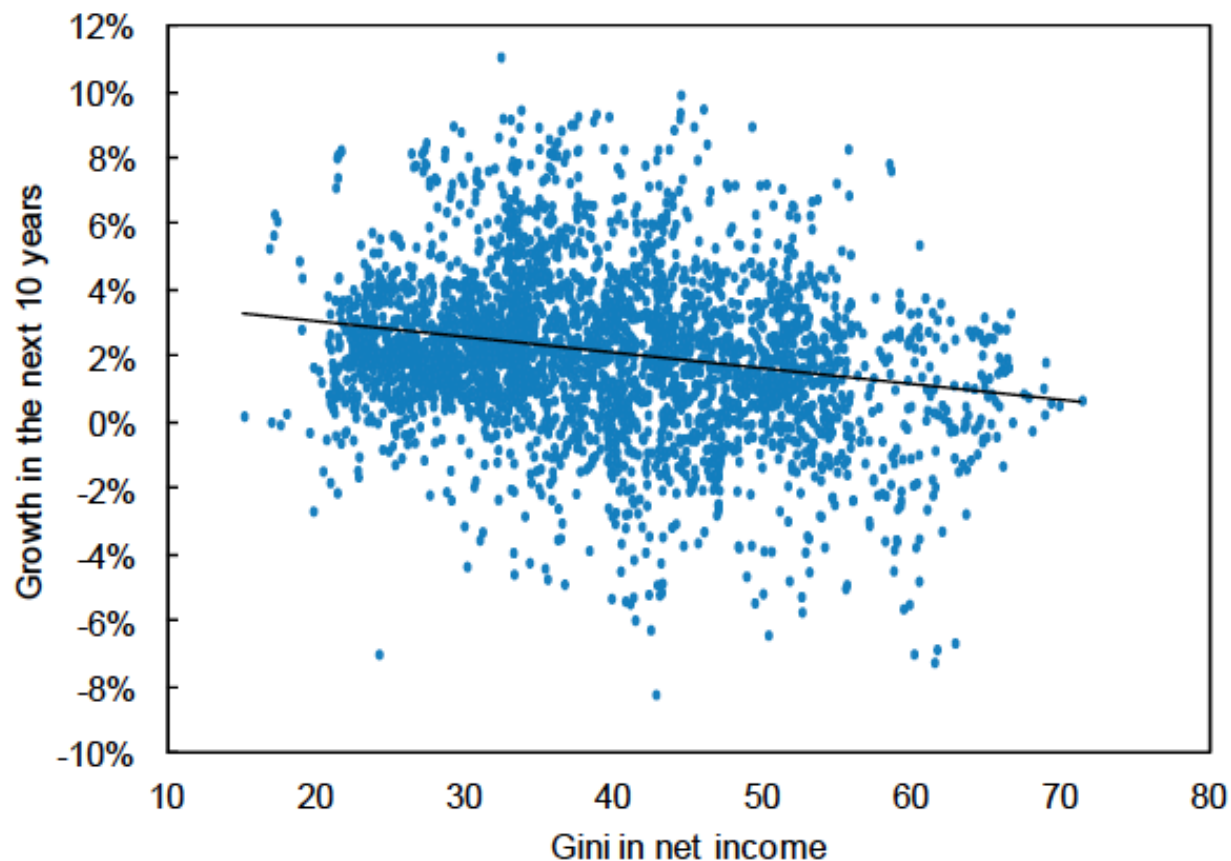

Zakaj? Znižanje davkov na najvišje prihodke

Posledica: Vpliv neenakosti na rast

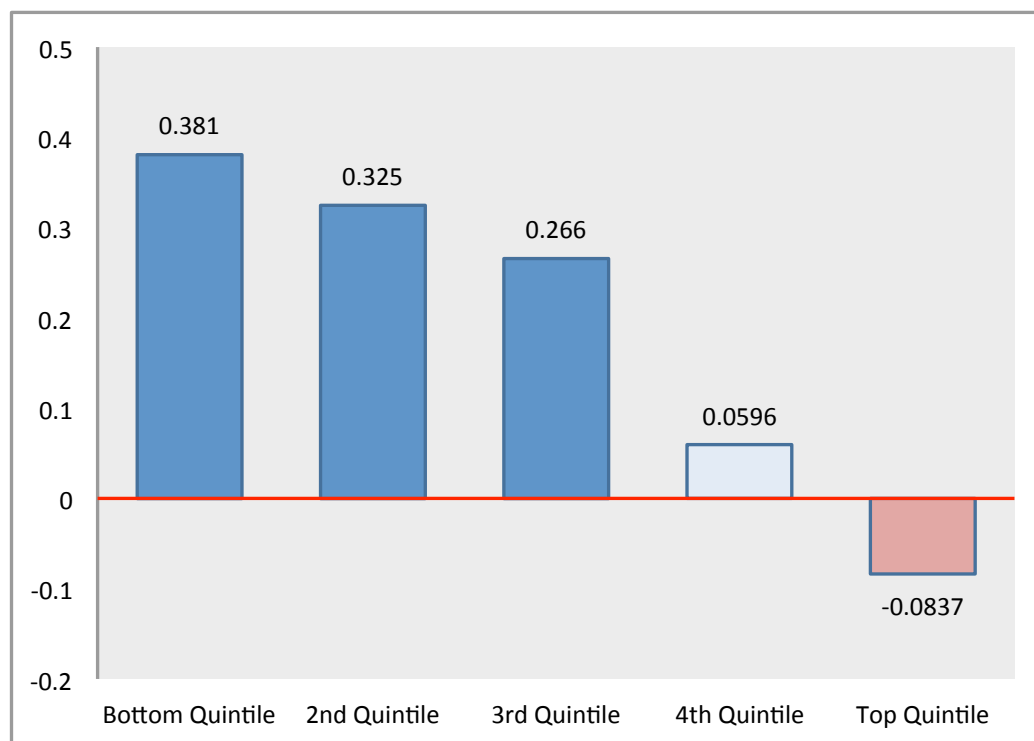
Figure 4. Growth, inequality, and redistribution

- Povečana neenakost po redistribuciji znižuje dolgoročno gospodarsko rast

Zakaj? ...ker bogatejši manj trošijo

Share of income by quintiles and impact GDP growth
159 countries, 1980 - 2012

- Povečanje deleža **zgornjih-20** zmanjšuje rast za 0.08 % točk
- Povečanje deleža **spodnjih-20** zvišuje rast za 0.38 % točk

Source: Dabla-Norris, et al (IMF, 2015)

Posledice visoke neenakosti

- Zmanjšuje dolgoročno rast (IMF, 2014-2015),
 - Povečuje gospodarsko in finančno nestabilnost (Rajan, 2010)
 - Zmanjšuje socialno mobilnost in ruši temelje bodoče rasti,
 - Povečuje stopnjo kriminalitete – višji družbeni stroški (ZDA),
 - Ruši temelje demokracije – bogati si kupujejo politične elite, ki spreminjajo zakone v njihovo korist (Stiglitz, 2012)
-

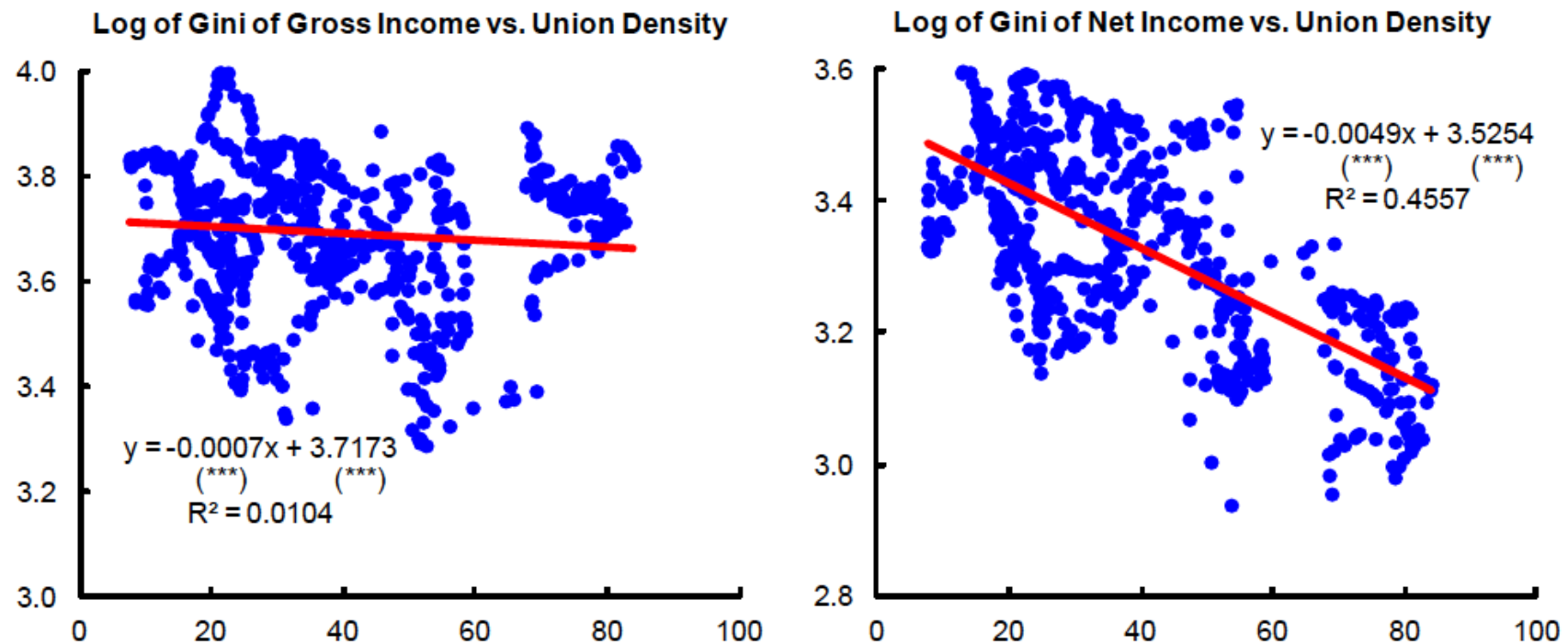

Pomen sindikatov

Vpliv sindikatov na redistribucijo dohodkov

Figure 5. Redistribution Effect of Unions in Advanced Economies, 1980–2011
(percent)

Sources: OECD; and SWIID (v.4.0).

- Kjer so sindikati močnejši, je redistribucija močnejša

Source: Jaumotte & Osorio-Buitron (IMF, 2015)

Ključen je boj proti (pretirani) neenakosti

- Progresivni davki,
 - Več redistribucije,
 - Boljši (enak!) dostop do osnovnih storitev
 - Večji javni izdatki za zdravstvo, šolstvo & infrastrukturo,
 - Boj proti davčnim utajam in davčnim oazam
 - ... in Močnejši sindikati ?
-

Pomen sindikatov

- Študije kažejo:
 - višja zastopanost zaposlenih v sindikatih vodi k nižji neenakosti in s tem k večji družbeni stabilnosti
 - Koristnost sindikatov: ravnatežna igra plenilec : plen
 - Zastopniki kapitala (zbornice) in sindikati v nenehnem medsebojnem boju plenilca in plena
 - Zagotavljajo družbeno ravnoesje in njegovo stabilnost.
 - Oboji morajo biti močni, če želimo stabilno rast
 - ki je bomu v čim večji meri deležni vsi, ne zgolj peščica.
-